

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

ELEKTRON JADVALLARDAN MAQSADLI FOYDALANISH

Qalmurzaeva Manzura Salawatovna,
Nukus shahar 39-sonli o'rtta maktab
o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada elektron jadvallardan foydalanishning ahamiyati, dasturlashning natijalari va elektron jadval faylida saqlangan ma'lumotlar, elektron prezentatsiyalar, veb-sahifalar yoki hisobot shaklida interfaol kompyuter dasturlari asosida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: elektron jadvallar, matematik operatsiyalar, prezentatsiyalar, veb-sahifalar, matn, raqamlar, formulalar, Excel.

Elektron jadvallardan foydalanish ma'lumotlar bilan ishlashni soddalashtiradi va dasturlash hisob-kitoblarisiz natijalarga erishishga imkon beradi.

Elektron jadvallarning xususiyati - bu turli kataklar qiymatlari o'rtasidagi munosabatni tavsiflash uchun formulalardan foydalanish qobiliyatidir. Berilgan formulalar bo'yicha hisoblash avtomatik ravishda amalga oshiriladi. Hujayraning tarkibini o'zgartirish u bilan bog'liq bo'lgan barcha kataklar qiymatlarini formulalar munosabatlari orqali qayta hisoblashga va shu bilan butun jadvalni o'zgartirilgan ma'lumotlarga muvofiq yangilashga olib keladi. Elektron jadvallarning asosiy xususiyatlari:

- ☞ Katta hajmdagi ma'lumotlar to'plamlarida bir xil turdagi murakkab hisob-kitoblarni o'tkazish;
- ☞ Yakuniy hisob-kitoblarni avtomatlashtirish;
- ☞ Parametr qiymatlarini tanlash bilan masalalarni yechish;
- ☞ Eksperimental natijalarni qayta ishlash (statistik tahlil);
- ☞ Parametrlarning maqbul qiymatlarini qidirishni amalga oshirish (optimallashtirish masalalarini hal qilish);
- ☞ Jadvalli hujjatlarni tayyorlash;
- ☞ Mavjud ma'lumotlarga muvofiq diagrammalar tuzish (shu jumladan xulosa);
- ☞ Ma'lumotlar bazalarini (ro'yxatlarini) yaratish va tahlil qilish[1].

Elektron jadval uchun boshqa maqsadlar:

Jadval ko'pincha moliyaviy ma'lumotlarni saqlash uchun ishlatiladi. Moliyaviy ma'lumotlarda ishlatilishi mumkin bo'lgan formulalar va funktsiyalarga quyidagilar kiradi:

- Asosiy matematik operatsiyalarni bajarish, masalan, to'plamlar va satrlarni yig'ish;
- Foyda yoki zarar kabi qadriyatlarini topish;

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

- Kreditlar yoki ipotekalarga to'lov rejalarini hisoblash;
- Belgilangan ma'lumotlar qatorida o'rtacha, maksimal yoki minimal qiymatlarni topish;

Elektron jadvalni ishlatishi mumkin bolgan boshqa umumiy amallar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Ma'lumotlar oqimini aniqlashda foydalanuvchilarga yordam berish uchun jadvallar va [grafikalar](#);
- maxsus ma'lumotlarni topish uchun ma'lumotlarni ajratish va [filtrlash](#).

Elektron jadvallar ma'lumotlar saqlash uchun keng qo'llanilgan bo'lishiga qaramasdan, ular to'liq ma'lumotli bazaviy dasturlar kabi ma'lumotlarni tuzish yoki so'rov qilish uchun bir xil imkoniyatlarga ega emas. Elektron jadval faylida saqlangan ma'lumotlar elektron prezentatsiyalar, veb-sahifalar yoki hisobot shaklida chop etilishi mumkin.

Elektron jadval - Excel, OpenOffice Calc yoki [Google](#) elektron jadvallari kabi interfaol kompyuter dasturlarini o'z ichiga oladi.

Excel elektron jadvaliga uchta turdagi ma'lumotlarni kiritish imkonini beradi: matn, raqamlar, formulalar[2].

Matn jadval sarlavhalari, tushuntirishlar yoki ish varag'idagi yozuvlar uchun ishlatilishi mumkin. Agar Excel ma'lumotlar turini raqamli yoki formula sifatida tan olmasa, u holda ma'lumotlar matn sifatida ko'rib chiqiladi.

Raqamlar raqamli ma'lumotni namoyish qilish uchun ishlatiladi va ularni turli formatlarda kiritish mumkin: umumiy, pul, moliyaviy, foizli va hk.

Sana va vaqtni raqamlar deb ham hisoblash mumkin. Yacheykaga kiritilgan formulalar hisob-kitoblarni amalga oshiradi, ma'lumotlar bazasining ishlashini boshqaradi, kataklarning xossalari va qiymatlarini tekshiradi va manzil havolalari yordamida kataklar va massivlar o'rtasidagi munosabatni aniqlash uchun ishlatiladi.

OpenOffice Calc - openoffice.org tomonidan bepul taqdim etilgan elektron jadval dasturi. Dastur Microsoft Excel kabi elektron jadvallarda mavjud bo'lgan barcha tez-tez ishlatiladigan xususiyatlar bo'lmasa ham, ulardan foydalanish oson va ko'p narsani o'z ichiga oladi[3].

OpenOffice Calc formulalari qo'llanmasi

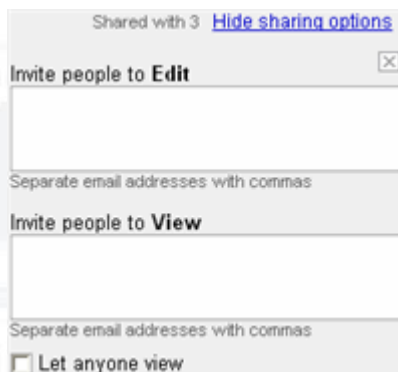
«ÜZLİKSİZ BİLİMLENDİRİW SISTEMASÍNDÁ ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Deduction Calculations for Employees			
Date:		02/04/2007	
Deduction Rate:		6%	
Last Name	Gross Salary	Deduction	Net Salary
Smith B.	\$45,789.00	\$2,747.34	\$43,041.66
Wilson C.	\$41,245.00	\$2,474.70	\$38,770.30
Thompson J.	\$39,876.00	\$2,392.56	\$37,483.44
James D.	\$43,211.00	\$2,592.66	\$40,618.34

Boshqa elektron jadvallar kabi - bepul yoki boshqa usulda, OpenOffice Calc hisob-kitoblarni bajarish uchun formulalar yaratish imkonini beradi. Ushbu formulalar ikkita sonni qo'shganda yoki yuqori darajali biznes prognozlarini uchun zarur bo'lgan murakkab hisob-kitoblar bo'lishi mumkin. Formulani yaratishning asosiy formatini o'rganganingizdan so'ng, OpenOffice Calc siz uchun barcha hisoblarni amalga oshiradi.

Google Spreadsheets qo'llanmasi

Boshqa tekin elektron jadval dasturlari - Google Spreadsheets, hozirda Internetda mavjud bo'lgan yangi "Veb 2" ilovalaridan biridir. Veb 2 ilovalarning asosiy xususiyatlaridan biri shundaki, ular odamlar bilan hamkorlikda ishlashi va axborotni internet orqali osonlik bilan bo'lishishlari mumkin.

Google Spreadsheet formula yaratish qo'llanmasi

Formula: =B5-C6				
	A	B	C	D
1	Deduction Calculations for Employees			
2	Date:		8/6/2009	
3	Deduction Rate:		6%	
4	Name	Gross Salary	Deduction	Net Salary
5	Smith B.	\$45,789	\$2,747	\$43,304
6	Wilson A.	\$41,425	\$2,486	\$39,032
7	Thompson J.	\$39,876	\$2,393	\$39,876

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Ushbu qo'llanma oddiy Google Spreadsheet formula yaratish va foydalanishni o'z ichiga oladi va elektron jadvallar bilan ishlaydigan juda kam yoki tajribasiz foydalanuvchilar uchun mo'ljallangan. Ushbu bepul elektron jadval dasturi bo'yicha qo'llanma Google Spreadsheet formula yaratishning qadam namunasini o'z ichiga oladi. [Ko'proq "](#)

Agar Google Spreadsheet IF funktsiyasi

Formula: =if(A1<26,100,200)

	A	B
1	35	
2	200	
3		
4		
5		
6		
7		
8		

Since A1 is greater than 26, the IF function returns a value of 200

Google Spreadsheets IF ifodasi, sizning ish sahifalarida qaror qabul qilishni ishlatishga imkon beradi. Bu elektron jadvallar xujayrasidagi ma'lum bir holatning haqiqiy yoki noto'g'ri ekanligini tekshirish uchun testdan o'tkaziladi. Agar shart to'g'ri bo'lsa, funktsiya ma'lum bir operatsiyani bajaradi. Agar vaziyat noto'g'ri bo'lsa, funktsiya boshqa operatsiyani bajaradi. Ushbu bepul elektron jadval dasturi bo'yicha qo'llanma Google ifodalarini IF funktsiyasidan foydalanishning qadam namunasini o'z ichiga oladi.

Google Spreadsheetdagi COUNTIF funktsiyasi

Formula: =COUNTIF(A1:A6,165)

	A	B
1	114	
2	165	
3	178	
4	143	
5	130	
6	165	
7	2	
8		

COUNTIF counting the number of cells containing the value 165

Google Spreadsheetdagi COUNTIF funktsiyasi belgilangan mezonlarga mos keladigan tanlangan diapazondagi hujayralar sonini hisoblash uchun ishlatiladi. Ushbu bepul elektron jadval dasturi bo'yicha o'quv qo'llanma COUNTIF funktsiyasini Google Spreadsheetda ishlatishning qadamli namunasini o'z ichiga oladi.

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Т.В. Куратево́й, Е.П. Холодо́вой и опубликован в учебно-практическом пособии "Основы информатики и вычислительной техники"(Дистанционное обучение. – Мн.: БГЭУ, 2005).
2. Google.com qidiruv tizimi
3. <https://256.ru/office-programs/excel/1-naznachenie/>

